

MOJ GLAS JE BITAN!

VODIČ KROZ OPĆE IZBORE

NEKA, JA ĆU!

Udruženje
Život sa Down sindromom
Federacije Bosne i Hercegovine

ŽIVOT SA
DOWN SY

IMPRESSUM

MOJ GLAS JE BITAN - VODIČ KROZ OPĆE IZBORE

Izdavač publikacije

Udruženje Život sa Down sindromom
Federacije Bosne i Hercegovine
Ulica: Terezije 58, Sarajevo
www.downsy.ba

Za izdavača
Kujović Sevdija

Grafičko rješenje i DTP
Sokolovic Creative

Godina izdanja
2022.

Uz podršku

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Publikacija je nastala u okviru projekta „**Jačanje kompetencija mladih s Down sindromom za učešće u javnom životu**“, koji je finansirao Grad Sarajevo.

A stylized illustration of a hand holding a sign. The hand is orange with a blue sleeve. The sign is light gray and tilted.

**MOJ GLAS
JE BITAN!**

VODIČ KROZ
OPČE IZBORE

Poštovani,

Pred vama je dokument
„Moj glas je bitan- vodič kroz opće izbore“.

Ovaj dokument je nastao
nakon više mjeseci zajedničkog učenja
članova Kluba mladih „Neka, ja ću“.

Klub mladih „Neka, ja ću“ je dio našeg Udruženja.
Naše Udruženje se zove
„Život sa Down sindromom Federacije Bosne i Hercegovine“.

Mladi se u ovaj Klub učlanjuju
zato što žele da nauče ono što ne uče u školi.

Ovaj dokument smo napisali da bi i oni mladi
koji nisu u Klubu mladih „Neka, ja ću“
mogli naučiti o općim izborima u Bosni i Hercegovini.

Učenje o općim izborima je važno
jer onda možemo ispravno glasati.

Učenje o općim izborima nam daje
i mnoge druge informacije
koje su nam važne
da učestvujemo u razvoju svoje zajednice.

Ovaj dokument je napisan
jednostavnim riječima.

Zato kažemo da je lak za čitanje i razumijevanje.

Možda će nekome trebati podrška da bi pročitali i razumijeli ovaj tekst.

Zamolite nekoga iz porodice ili škole da vam pomogne.

Ovaj dokument je nastao u okviru projekta „Jačanje kompetencija mladih s Down sindromom za učešće u javnom životu“.

Podršku nam je pružio Grad Sarajevo.

Iskreno se nadamo se da će ovaj dokument biti od koristi svima koji žele naučiti nešto više o općim izborima u BiH.

Kujović Sevdija
Predsjednica Udruženja
Život sa Down sindromom
Federacije Bosne i Hercegovine

Demokratija i osnovna ljudska prava osoba s invaliditetom

Demokratija je oblik vlasti.

U demokratskim državama građani biraju vlast. Građani su ljudi koji žive u nekoj državi.

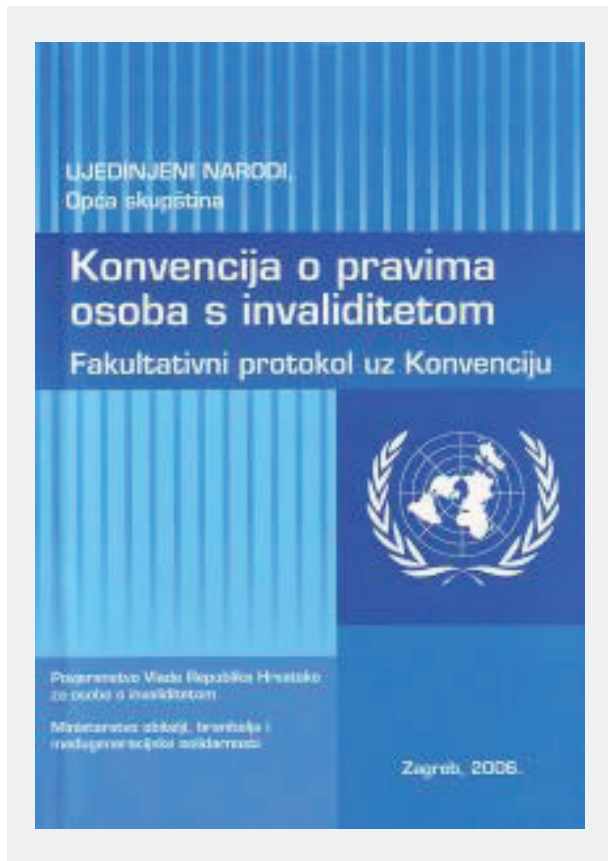
Bosna i Hercegovina je demokratska država.

U Bosni i Hercegovini građani biraju vlast putem izbora.

Izbori su osnovno ljudsko pravo svakog građanina.

Pravo na izbore imaju i osobe s invaliditetom.

Bosna i Hercegovina mora poštovati pravo osoba s invaliditetom na izbore.

UN konvencija o pravima osoba s invaliditetom

UN konvencija o pravima osoba s invaliditetom govori o ljudskim pravima osoba s invaliditetom.

Bosna i Hercegovina je potpisala UN konvenciju o pravima osoba s invaliditetom.

To znači da Bosna i Hercegovina mora poštovati Konvenciju.

Konvencija sadrži više članova.

Svaki član Konvencije govori o određenim ljudskim pravima.

Na primjer, govori :

- o pravu na inkluzivno obrazovanje,
- o pravu na zdravstvenu zaštitu
- o pravu na rad
- i drugo.

U ovom našem dokumentu ćemo objasniti šta piše u Članu 21. I Članu 29. Konvencije.

Član 21. UN konvencije o pravima osoba s invaliditetom

U Članu 21 UN konvencije piše da osobe sa invaliditetom imaju pravo da kažu šta misle.

Također piše da osobe s invaliditetom moraju imati pristup informacijama.

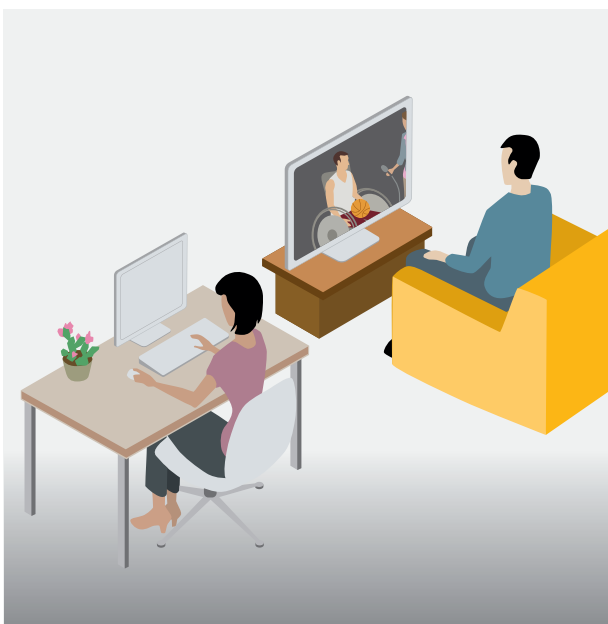

Država mora dati informacije koje su razumljive za osobe s invaliditetom. To se zove pristupačna informacija.

Pristupačnu informaciju čuju i razumiju svi.

To znači da država mora obezbijediti informacije:

- na znakovnom jeziku za osobe koje ne čuju,
- na Brajevom pismu za osobe koje ne vide,
- jednostavnim riječima za osobe koje ne razumiju složene i teške riječi
- ili na drugi način.

Država mora osigurati da sve organizacije i ustanove koje pružaju usluge obezbijede pristupačne informacije.

Država mora uticati na medije i internet da obezbijede pristupačne informacije.

Član 29. UN konvencije o pravima osoba s invaliditetom

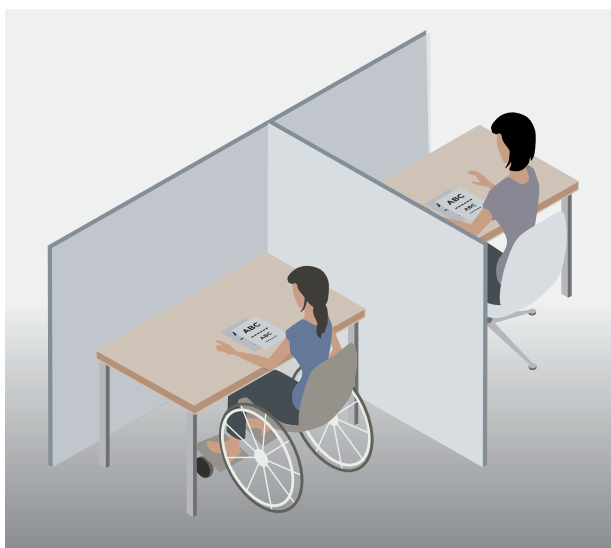

U članu 29 UN konvencije govori se o obavezi uključivanja osoba s invaliditetom u politiku.

To znači da osobe s invaliditetom imaju pravo da učestvuju u političkom životu jednako kao i ostale osobe.

To znači da osobe sa invaliditetom imaju pravo da glasaju.

Zbog toga država mora osigurati da:

- glasanje bude jednostavno i svima razumljivo
- glasanje bude tajno
- osobe s invaliditetom dobiju podršku tokom glasanja ako je podrška potrebna.

1. Šta su izbori

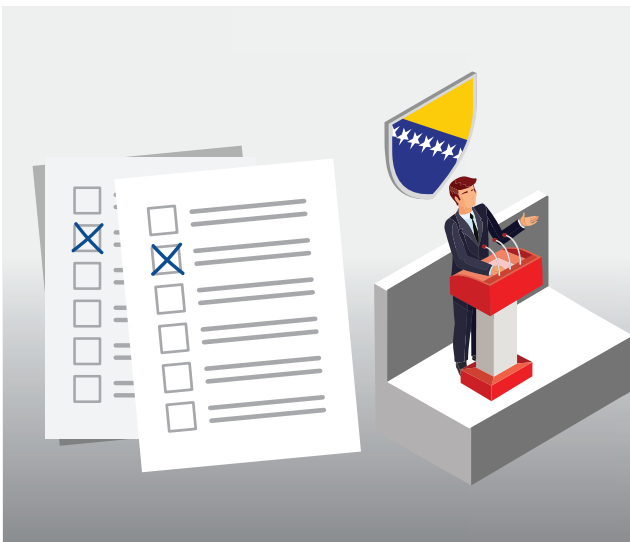

Izbori su proces u kojem narod bira vlast.

Vlast su osobe koje upravljaju općinom, entitetom ili državom.

Vlast čine kandidati koji su dobili najviše glasova na izborima.

Kandidati su osobe koje žele i mogu biti vlast.

Na početku izbora kandidati organizuju izbornu kampanju.

Izborna kampanja je planirana i organizovana aktivnost kandidata.

Kampanja služi kandidatima da privuku više građana koji će glasati za njih.

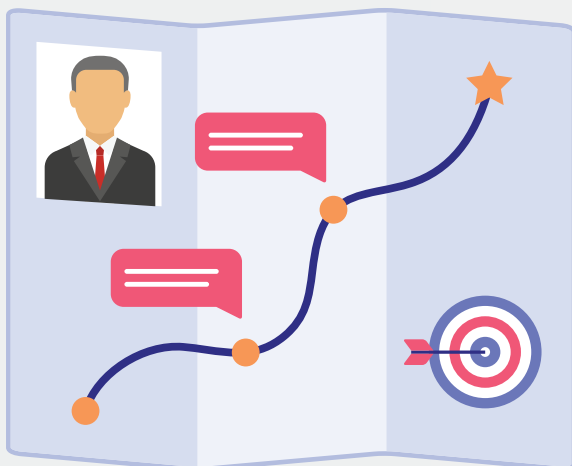
Kandidati organizuju skupove na koje pozivaju ljude.

Na skupovima kandidati govore o tome šta će uraditi ako budu izabrani.

U sklopu kampanje kandidati se pojavljuju na reklamama i televiziji.

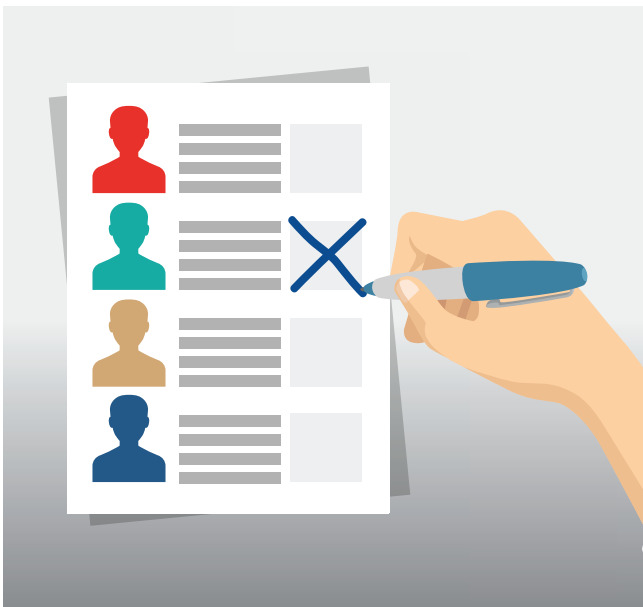
Kandidati prave i letke na kojima piše šta će uraditi ako budu izabrani.

Kampanja traje sve do dana izbora, to jest dana kada glasamo.

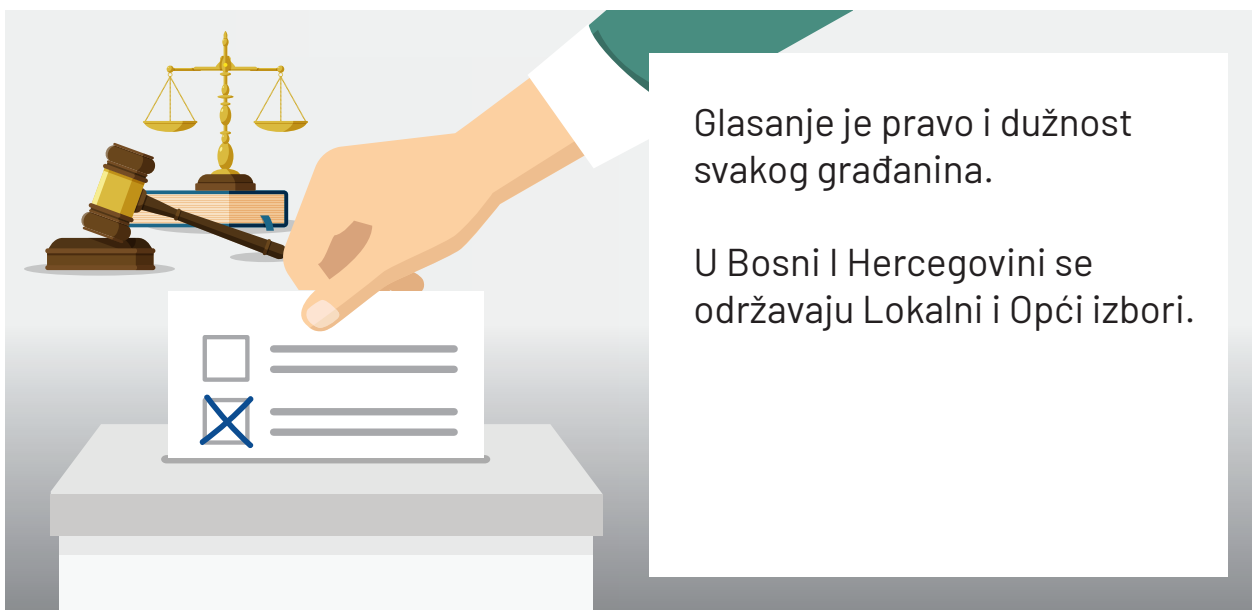
Ti možeš birati vlast tako što ćeš izaći na izbore.

Izaći na izbore znači glasati za kandidata za kojeg želiš da čini vlast.

Glasati može svako kada napuni 18 godina.

Glasanje je pravo i dužnost svakog građanina.

U Bosni i Hercegovini se održavaju Lokalni i Opći izbori.

2. O Općim izborima

Na Općim izborima bira se:
Predsjedništvo Bosne i
Hercegovine

Predstavnički dom
Parlamentarne skupštine
Bosne i Hercegovine

Predstavnički dom
Parlamenta Federacije
Bosne i Hercegovine

Narodna skupština
Republike Srpske

Predsjednik i
potpredsjednici
Republike Srpske

Skupštine kantona
u Federaciji Bosne i
Hercegovine,
i to skupštine za:

Unsko-sanski kanton

Posavski kanton

Tuzlanski kanton

Zeničko-dobojski kanton

Bosansko-podrinjski kanton
Goražde

Srednjobosanski kanton

Hercegovačko-neretvanski kanton

Zapadnohercegovački kanton

Kanton Sarajevo

Kanton 10

3. Upoznajmo vlasti koje biramo na Općim izborima!

Šta je i šta radi Predsjedništvo Bosne i Hercegovine

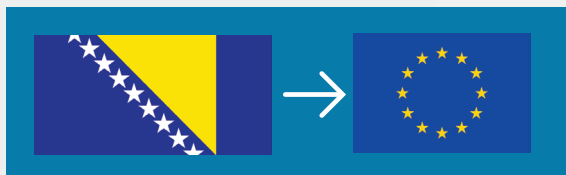

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine čine 3 člana. Članovi su kandidati koji su izabrani na Općim izborima.

Neki od zadataka koje
Predsjedništvo radi su:

- Imenuje predstavnike Bosne i Hercegovine u našim ambasadama u drugim državama. Ambassade su predstavništva jedne države u drugoj državi.
- Saraduje sa drugim državama.
- Realizuje potrebne aktivnosti kako bi Bosna i Hercegovina postala članica Evropske unije.
- Predlaže zakone.

Šta je i šta radi Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

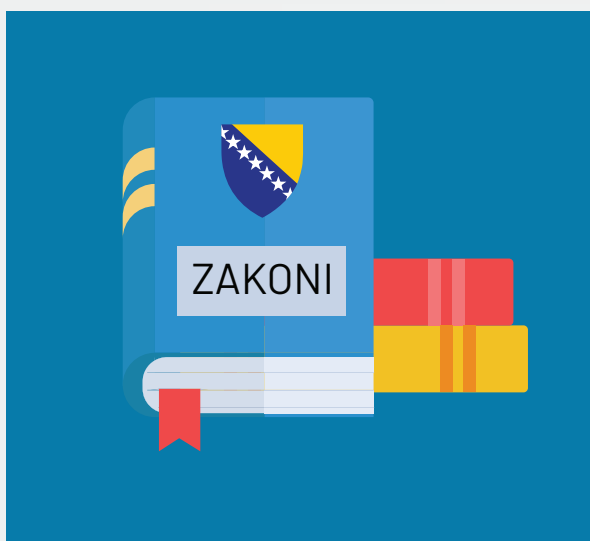

Predstavnički dom
Parlamentarne skupštine
Bosne i Hercegovine
ima 42 člana.

Članovi su kandidati koji su
izabrani na općim izborima.

Predstavnički dom donosi
zakone i druge propise.

Ti zakoni i propisi važe u
cijeloj Bosni i Hercegovini.
To znači da ih svi u
Bosni i Hercegovini moraju
poštovati.

Šta je i šta radi Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine

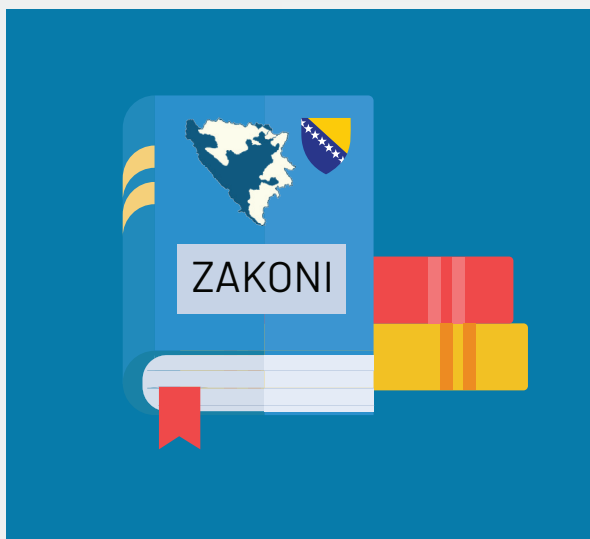

Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ima 98 poslanika.

Članovi su kandidati koji su izabrani na općim izborima.

Predstavnički dom donosi zakone i propise.

Ti zakoni i propisi važe u cijeloj Federaciji Bosne i Hercegovine. To znači da ih svi u Federaciji Bosne i Hercegovini moraju poštovati.

Šta je i šta radi Narodna skupština Republike Srpske

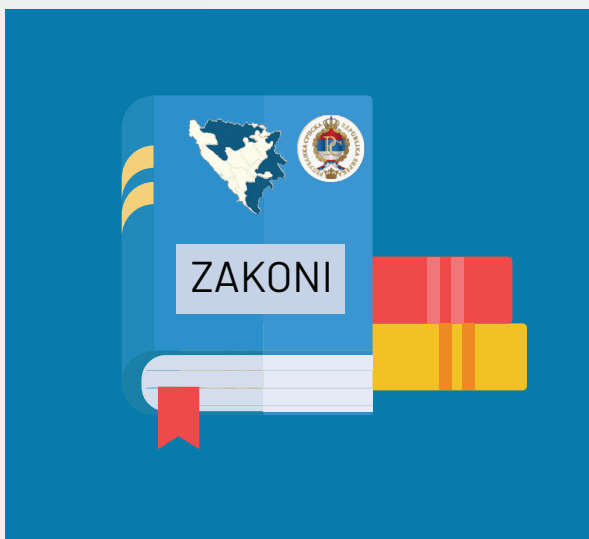

Narodna skupština
Republike Srpske
ima 83 člana.

Članovi su kandidati koji su
izabrani na općim izborima.

Narodna skupština
Republike Srpske donosi
zakone i propise.

Ti zakoni i propisi
moraju se poštovati
u cijeloj Republici Srpskoj.

Šta je i šta radi Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske

Republika Srpska ima
1 predsjednika i
2 potpredsjednika.

Predsjednik Republike Srpske
je kandidat iz reda jednog
naroda koji je imao najviše
glasova na izborima.

Neki od zadataka koje radi
Predsjednik Republike Srpske su:

- Predstavlja Republiku Srpsku.
- Predlaže kandidate za sudije
Ustavnog suda.
- Dodjeljuje odlikovanja i priznanja.
- Predlaže zakone i propise.
- Saziva sjednice Narodne skupštine.

Potpredsjednici Republike Srpske su
kandidati koji predstavljaju druga dva
naroda.

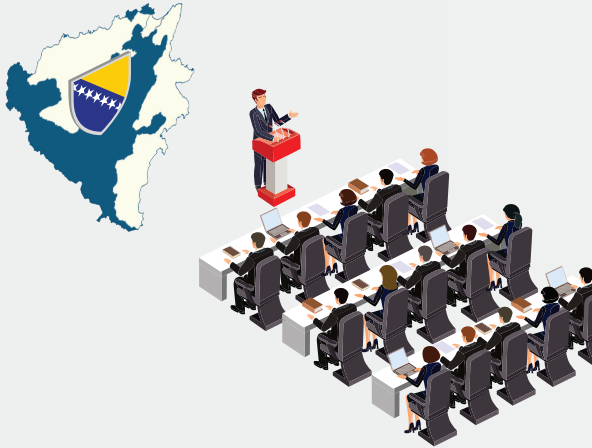
Biće izabrani oni potpredsjednici koji
dobiju najviše glasova na izborima.

Neki od zadataka koje rade
potpredsjednici Republike Srpske su:

- Mijenjaju predsjednika Republike
Srpske kada je on odsutan.
- Zajedno sa predsjednikom Republike
Srpske predstavljaju Republiku Srpsku.

Šta je i šta radi Skupština kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine

Federacija Bosne i Hercegovine ima 10 kantona.

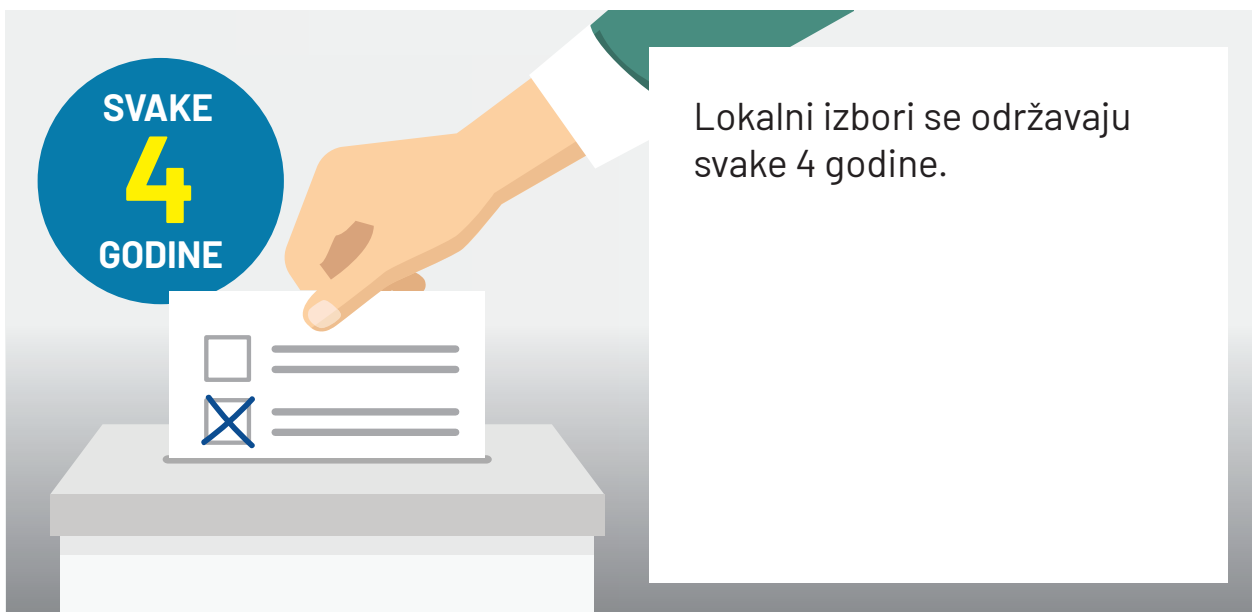
Svaki kanton ima svoju skupštinu. Skupštinu čine poslanici. Poslanici su kandidati koji su izabrani na općim izborima. Broj poslanika u svakoj skupštini kantona je različit.

Skupština kantona Federacije Bosne i Hercegovine donosi zakone i propise. Te zakone i propise moraju poštovati svi na teritoriji kantona.

Kada se održavaju Opći izbori?

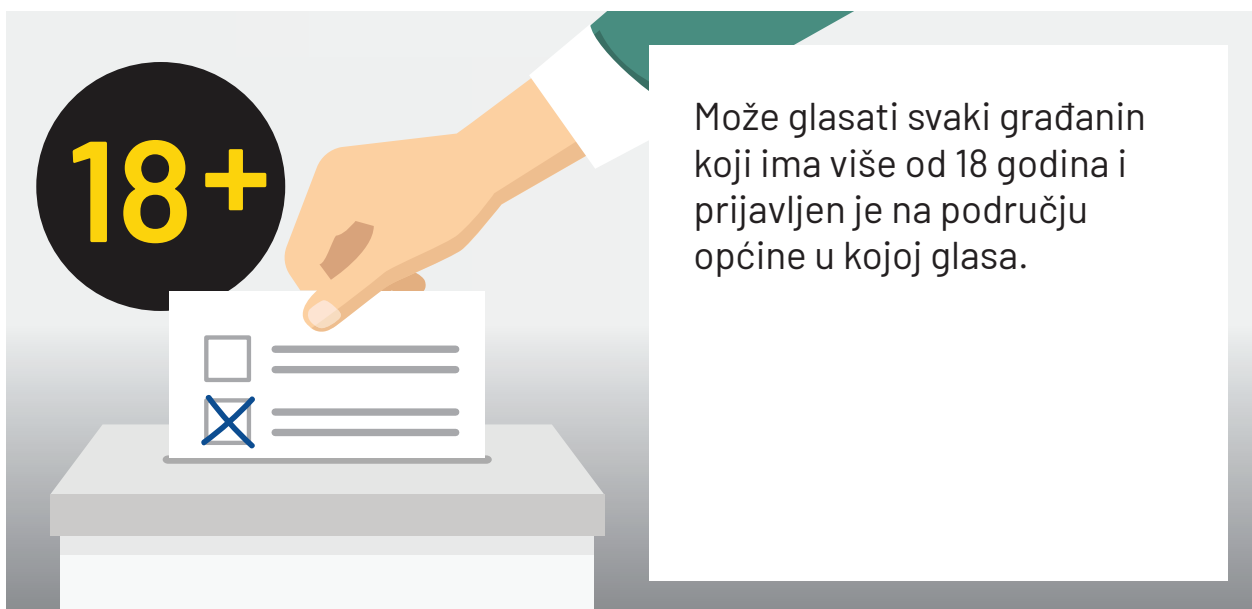

**SVAKE
4
GODINE**

Lokalni izbori se održavaju svake 4 godine.

Ko može glasati?

18+

Može glasati svaki građanin koji ima više od 18 godina i prijavljen je na području općine u kojoj glasa.

Kako se registrovati za glasanje?

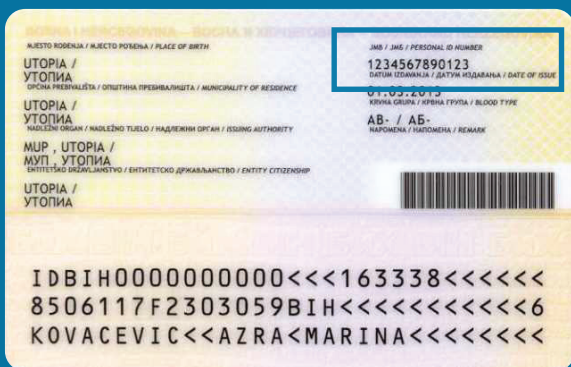
Ukucaj www.izbori.ba

Izaberi jezik

Klikni „Da li ste registrovani?“

Unesi svoje podatke i klikni
PROVJERI.

Trebaju se pokazati tvoji
podaci i mjesto na kojem
glasaš.

4. Dan prije izbora

Dan prije izbora je dan predizborne šutnje.

To znači da je izborna kampanja završena.

Taj dan možeš konačno odlučiti za koga ćeš glasati.

5. Dan izbora

Dan izbora je uvijek nedjelja.

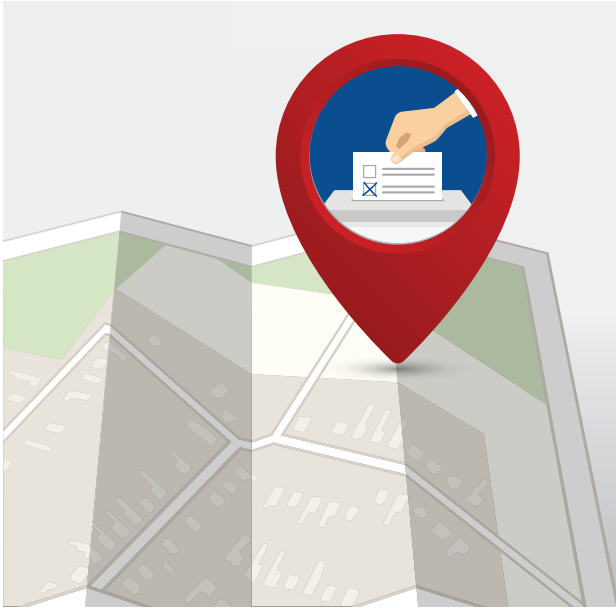

Biračka mjesta su otvorena od 7 sati ujutro.

Biračka mjesta se zatvaraju u 19h.

Bilo kad u toku dana možeš otići da glasaš.

S obzirom da si ranije provjerio birački spisak, sada znaš gdje ideš glasati.

Kada kreneš da glasaš obavezno sa sobom ponesi identifikacioni dokument.

To može biti lična karta ili pasoš.

Kada dođeš do biračkog mjesta sačekaj svoj red.

Dok čekaš pripremi identifikacioni dokument.

Kada uđeš u prostoriju u kojoj glasaš priđi prvoj osobi koja sjedi za stolom.

Toj osobi ćeš dati svoj identifikacioni dokument kako bi pronašla tvoje ime na biračkom spisku.

Kada ta osoba nađe tvoje ime na spisku potpiši se na mjesto koje ti ta osoba pokaže.

Kada se potpišeš, dobit ćeš četiri glasačka listića.

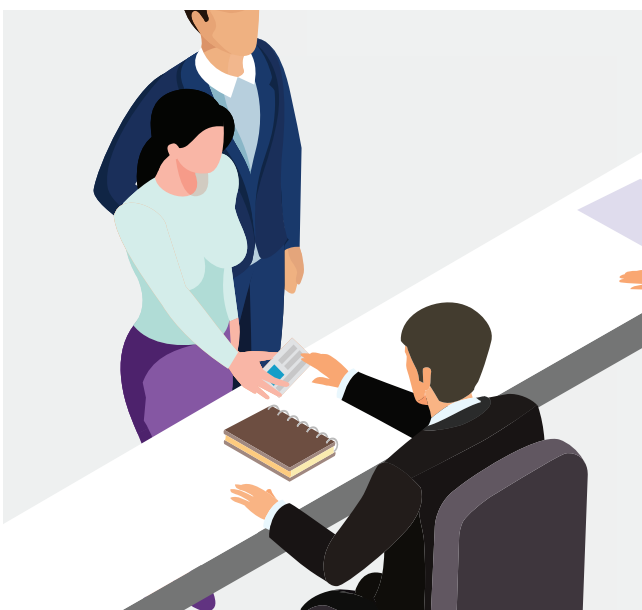
Kada budeš glasao imaš pravo zatražiti pomoć druge osobe.

Ta osoba koju ti odabereš ide sa tobom u kabini za glasanje.

Pomoć druge osobe mora ti odobriti Predsjednik biračkog odbora.

Predsjednik biračkog odbora upisuje ime i prezime osobe koju si odabrao da ti pomogne.

Osoba koju si odabrao da ti pomogne mora dati predsjedniku biračkog odbora svoj identifikacioni dokument.

Kada si dobio glasačke listiće ideš u praznu kabinu za glasanje.

Kabina ti omogućuje da niko ne vidi za koga si glasao.

Imaš četiri glasačka listića.

Na prvom listiću biraš člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

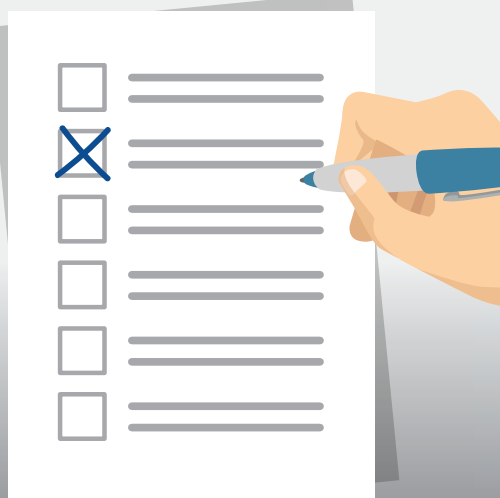
Ispred imena kandidata za člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine nalaze se kvadratići.

Pronađi ime kandidata za kojeg si odlučio da ćeš glasati.

Kada si pronašao ime kandidata u kvadratiću ispred njegovog imena napiši X

1

Provjeri još jednom da li si X stavio ispred imena kandidata za kojeg si želio glasati.

Ukoliko si pogriješio, to je u redu.

Zatraži novi glasački listić od osobe koja ti je dala glasačke listiće.

1

Na novom glasačkom listiću glasaj za kandidata za kojeg si se odlučio.

Ukoliko si ispravno glasao, preklopi listić.

2

Na drugom glasačkom listiću su kandidati za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Pronađi ime stranke, koalicije ili nezavisnog kandidata za koje si odlučio glasati.

2

Možeš glasati samo za jednu stranku, koaliciju ili nezavisnog kandidata i za kandidate iz te stranke ili koalicije.

2

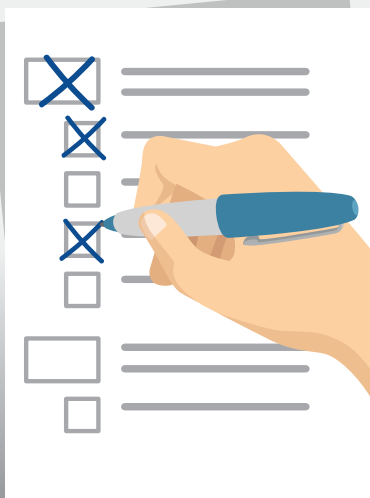
Ukoliko označiš više stranki tvoj list će biti nevažeći.

Glasati možeš na nekoliko načina:

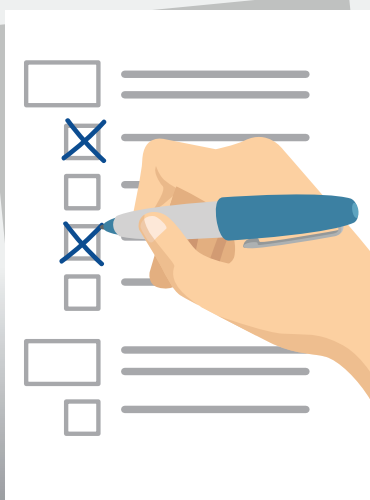
1. Možeš glasati samo za stranku, ili koaliciju ili nezavisnog kandidata.

Tada, označi X ispred stranke ili koalicije ili nezavisnog kandidata za koje si odlučio glasati.

2. Možeš glasati za stranku ili koaliciju i za kandidate iz te stranke ili koalicije.

Tada, označi X u kvadratić ispred naziva stranke, ili koalicije za koju si odabrao i ispred imena kandidata te stranke ili koalicije

3. Možeš glasati samo za kandidate.

Tada, označi X u kvadratić ispred imena kandidata za kojeg si odlučio glasati.

3

Treći listić je za izbor kandidata za Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Glasati možeš na nekoliko načina:

3

1. Možeš glasati samo za stranku, ili koaliciju ili nezavisnog kandidata.

Tada, označi X ispred stranke ili koalicije ili nezavisnog kandidata za koje si odlučio glasati.

3

2. Možeš glasati za stranku ili koaliciju i za kandidate iz te stranke ili koalicije.

Tada, označi X u kvadratić ispred naziva stranke, ili koalicije za koju si odabrao i ispred imena kandidata te stranke ili koalicije.

3

3. Možeš glasati samo za kandidate.

Tada, označi X u kvadratić ispred imena kandidata za kojeg si odlučio glasati.

4

Četvrti listić je za izbor kandidata za Skupštine kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine.

4

Glasati možeš na nekoliko načina:

1. Možeš glasati samo za stranku, ili koaliciju ili nezavisnog kandidata.

Tada, označi X ispred stranke ili koalicije ili nezavisnog kandidata za koje si odlučio glasati.

4

2. Možeš glasati za stranku ili koaliciju i za kandidate iz te stranke ili koalicije.

Tada, označi X u kvadratić ispred naziva stranke, ili koalicije za koju si odabrao i ispred imena kandidata te stranke ili koalicije

4

3. Možeš glasati samo za kandidate.

Tada, označi X u kvadratić ispred imena kandidata za kojeg si odlučio glasati.

1

2

3

4

Kada si završio odabir kandidata, presavij glasačke listiće na pola.

Uzmi glasačke listiće i izađi iz kabine.

Glasačke listiće ubaci u glasačku kutiju koja se nalazi ispred kabine.

U glasačku kutiju ubaci jedan po jedan glasački listić.

Članovi biračkog odbora trebaju vidjeti da si u kutiju ubacio četiri glasačka listića.

Kada si ubacio glasačke listiće u kutiju, završio si glasanje.

Gdje možeš saznati više o izborima?

---

www.izbori.ba

Sve informacije o izborima možeš saznati na stranici Centralne izborne komisije (CIK) - www.izbori.ba

Građani imaju pravo glasati.

Isto tako građani imaju i obavezu da glasaju.

Potrebno je da glasa što veći broj građana.

Pozovi druge ljude da glasaju.

To možeš uradit tako što te neko fotografiše dok ubacuješ glasačke listiće u glasačku kutiju.

Fotografiju možeš postaviti na društvenu mrežu koju koristiš i pozvati svoje prijatelje da i oni glasaju.

NEKA, JA ĆU!

Udruženje
Život sa Down sindromom
Federacije Bosne i Hercegovine

